नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) मिति २०७७/०५/०९ को निर्णय बमोजिम कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयबाट तयार गरिएको ।

लागत साझेदारीमा पशुपन्छी प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यसञ्चालन प्रक्रिया सम्वन्धी मार्गदर्शन, २०७७

पृष्ठभूमि

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९(१) अनुसार नेपाल सरकारले प्रदेश र स्थानीय तहमा सशर्त अनुदान रकम पठाउने व्यवस्था अनुसार कृषि तथा पशुपन्छी विकास तर्फका कार्यक्रम संचालन गर्ने उद्देश्यले स्थानीय तहमा वजेट विनियोजन भएको छ। यस क्षेत्रमा विनियोजित सशर्त बजेट राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त दूध, मासु, अण्डा र ऊन लगायतका पशुजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुने तुलनात्मक लाभका वस्तुहरु निर्यात गर्ने लक्ष्य प्राप्तिमा उपयोग गर्न प्रदेश र स्थानीय तहको लागत साझेदारी समेत सुनिश्चित गर्न आवश्यक छ। पशुपन्छी प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई लागत साझेदारीमा सुचारु रुपले संचालन गरी अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त गर्न सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्य अनुरुप नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०७७/०५/०५ गतेको निर्णय बमोजिम कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले यो "लागत साझेदारीमा पशुपन्छी प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यसञ्चालन प्रक्रिया सम्वन्धी मार्गदर्शन, २०७७" स्वीकृत गरेको छ।

परिच्छेद-१
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ**

(१) यस मार्गदर्शनको नाम "लागत साझेदारीमा पशुपन्छी प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यसञ्चालन प्रक्रिया सम्वन्धी मार्गदर्शन, २०७७" रहेको छ।

(२) यो मार्गदर्शन कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको मिति देखि प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा**

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यसञ्चालन प्रक्रियामा

(क) "लागत साझेदारीमा पशुपन्छी प्रवर्द्धन कार्यक्रम" भन्नाले स्थानीय तहमा सशर्त अनुदान अन्तर्गत संचालन हुने निम्न अनुसारका कार्यक्रमहरु लाई सम्झनु पर्छ।

(१) लागत साझेदारीमा भैंसीपालन प्रवर्द्धन कार्यक्रम

(२) लागत साझेदारीमा गाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम

प्रमाणित गरेको

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

बुढीगंगा नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय कुल्देवमाण्डौ, बाजुरा सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

(३) लागत साझेदारीमा चौंरी प्रवर्द्धन कार्यक्रम

(४) लागत साझेदारीमा बाख्रा प्रवर्द्धन कार्यक्रम

(५) लागत साझेदारीमा भेडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम

(६) लागत साझेदारीमा बङ्गुर प्रवर्द्धन कार्यक्रम

(७) लागत साझेदारीमा पाडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम (मासु उत्पादन)

(८) लागत साझेदारीमा मध्यपहाडी लोकमार्ग दुग्ध उत्पादन कार्यक्रम

(९) लागत साझेदारीमा हुलाकी राजमार्ग दुग्ध उत्पादन कार्यक्रम

(१०) सामाजिक परिचालक (पशु सेवा प्रा.)

(११) लागत सहभागितामा दुग्ध चिस्यान केन्द्र निर्माण

(१२) लागत स्सहभागीतामा व्यवसायिक पशु पालन कार्यक्रम (सहकारी तर्फको सबै)

(ख) "स्थानीय तह" भन्नाले नेपालको संविधान बमोजिम राज्यशक्तिको संरचना र राज्यको बाँडफाँड गरे अनुसार गठन भएका गाउँपालिका र नगरपालिका वा उपमहानगरपालिका वा महानगरपालिकालाई सम्झनु पर्छ।

(ग) "प्रदेश" भन्नाले नेपालको संविधान बमोजिम राज्यको संरचना र राज्यशक्तिको बाँडफाँड गरे अनुसार गठन भएका प्रादेशिक सरकार सम्झनुपर्छ।

(घ) "संघ" भन्नाले नेपालको संविधान बमोजिम राज्यको संरचना र राज्यशक्तिको बाँडफाँड गरे अनुसार गठन भएको संघीय सरकारलाई सम्झनुपर्छ।

(ङ) "समूह वा समिति" भन्नाले स्थानीयतहको पशुसेवा वा कृषि शाखामा दर्ता/सूचिकृत भएका पशुपालक समूह वा समितिहरुलाई सम्झनुपर्छ।

(च) "सहकारी संस्था" भन्नाले सहकारी ऐन, २०७४ बमोजिम दर्ता भएका (कृषि पशुपालन तथा दुग्ध व्यवसाय सम्वन्धि कार्य गर्ने उद्देश्य भएका) सहकारी संस्था भन्ने सम्झनुपर्छ ।

३. उद्देश्य

(१) लागत साझेदारीमा पशुपन्छी प्रवर्द्धन कार्यक्रमको उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछ-:

(क) साझेदारीको अवधारणा अनुरुप स्थानीय पुँजी परिचालन मार्फत आय आर्जन तथा रोजगारीका अवसर सृजना गरी पशुपालक कृषकहरुको बचत सुनिश्चित गर्ने।

(ख) पशुपन्छीको उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि तथा खाद्य सुरक्षा प्रवर्द्धनमा योगदान गर्ने।

(ग) वजारको माग अनुसार गुणस्तरीय पशुपन्छीजन्य उत्पादनको आपुर्ति गर्ने।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

बेदकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
कुडवमाण्डौ, कञ्चनपुर
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

परिच्छेद-२

कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था

४. कार्यक्रम संचालन प्रक्रिया

(१) लागत साझेदारीमा पशुपन्छी प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालनका लागि देहाय बमोजिमको कार्य संचालन प्रक्रिया अपनाइनेछ।

(क) कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि स्थानीय तहले कृषि क्षेत्र हेर्ने पदाधिकारीको संयोजकत्वमा पशु सेवा शाखाका प्राविधिक संलग्न हुने गरी कार्यदल गठन गर्न सक्नेछ। उक्त कार्यदलले कार्यक्रम संचालन क्षेत्र तथा लाभग्राही छनौटको आधारहरु तय गर्ने, लाभग्राही छनौट गर्ने र अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्न सक्नेछ।

(ख) स्थानीय तहले कार्यक्रम संचालनको लागि कम्तीमा १५ दिनको म्याद दिई अनुसूची १ वमोजिमको सूचना उपयुक्त संचार माध्यमबाट आव्हान गर्नेछ।

(ग) समूह/समिति/सहकारी संस्थाले अनुसूची-२ बमोजिमको संक्षिप्त कार्ययोजना सहित अनुसूची-३ वमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनुपर्नेछ।

(घ) सिमान्तकृत, दलित, महिला, विदेशबाट फर्केका युवा लगायत लक्षित वर्गहरुलाई समूह/समिति/सहकारीमा आवद्ध गरी परिचालन समेत गर्ने गरी निवेदन गर्न सहयोग तथा उत्प्रेरणा गरिनेछ। यस कार्यको लागि निश्चित स्थानीय तहमा खटिएका समाज परिचालकहरु वा पशुसेवा शाखाका प्राविधिकहरुलाई परिचालन गरिनेछ ।

(ङ) यसरी पर्न आएका संक्षिप्त कार्ययोजना सहितको निवेदनको मुल्याङ्कन अन्य कार्यक्रम को लागि अनुसूची ४(क) र दुग्ध चिस्यान केन्द्र निर्माण को लागि अनुसूची ४(ख) बमोजिम गरिनेछ।

(च) बुँदा ४ (ङ) वमोजिम छनौट भएका समूह/समिति/सहकारी संस्थाहरुसँग गरिने सम्झौता अनुसूची ५ वमोजिम हुनेछ।

(छ) कार्यक्रम संचालन गर्दा अनुसूची-६ वमोजिमको क्रियाकलापहरु संचालन गर्न सकिनेछ।

(ज) लाभग्राही/ समूह/ समिति छनौट गर्दा पारदर्शी प्रक्रियाको अवलम्वन गर्नुपर्नेछ र छनौटमा नपरेका लाभग्राही/ समूह/ समितिहरुको हकमा कारण सहितको सूचना सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ।

५. कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि नर्मस

(१) लागत साझेदारीमा पशुपालन प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्न अनुसूची ७ मा उल्लेख भए बमोजिम कृषक परिवार, उत्पादन पकेट र समूह/समिति/सहकारी गठन वा परिचालन गर्नु पर्नेछ।

(२) कार्यक्रमको लागि बजेट विनियोजन तथा रकम खर्च गर्दा देहाय बमोजिम गर्न सकिनेछ।

(क) अनुसुची ७ मा उल्लेख भएका पशु खरिद गर्न कम्तीमा ८० प्रतिशतसम्म

(ख) तालिम, गोष्ठी, भ्रमण, अनुगमन र प्रशासनिक कार्यमा बढीमा १० प्रतिशतसम्म

(ग) (क) र (ख) मा उल्लेखित बाहेकका अनुसूची ६ मा समावेश भएका अन्य क्रियाकलाप संचालन गर्न १० प्रतिशतसम्म

(घ) खरिद भएका पशुको अनिवार्य पशु बीमा गर्नुपर्ने।

परिच्छेद-३
सामाजिक परिचालक सम्बन्धी व्यवस्था

(सामाजिक परिचालक सम्बन्धी सशर्त कार्यक्रममा समावेश भएको स्थानीय तहको हकमा मात्र)

६. सामाजिक परिचालकको नियुक्ति, योग्यता र काम कर्तव्य

(१) सामाजिक परिचालक सम्बन्धी व्यवस्थाका लागि निम्न कार्य संचालन प्रक्रिया अपनाइनेछ।

(क) सामाजिक परिचालकको नियुक्तिः लागत साझेदारी कार्यक्रम सञ्चालन भएका स्थानीय तहहरुले सामाजिक परिचालक करारमा नियुक्ति गर्न सक्नेछन्।

(ख) सामाजिक परिचालकको शैक्षिक योग्यताः पशुपालन सम्बन्धी मान्यता प्राप्त शैक्षिक संस्थाबाट कम्तीमा टि.एस.एल.सी. वा भेटेरिनरी जेटिए तालिम प्राप्त गरेको हुनु पर्नेछ।

(ग) करारमा सामाजिक परिचालक नियुक्त गर्दा योग्यता र प्रतिस्पर्धाको सिद्धान्त अवलम्वन गर्नुपर्नेछ र सो अनुसार गर्दा शैक्षिक योग्यता र अनुभव समेतलाई आधार मानि छनौट गर्नुपर्नेछ ।

(घ) सामाजिक परिचालकको काम कर्तव्य

(१) सम्वन्धित स्थानीय तहको पशुपन्छी सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन, अध्यावधिक र प्रेषण गर्न सहजीकरण गर्ने।

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, बडीमालिका नगरपालिका, सुदूरपश्चिम प्रदेश

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय काठमाडौं

(२) समूह/समिति गठन तथा सहकारी संस्थासँग कार्यक्रम सञ्चालन गर्न समन्वय र सहजीकरण गर्ने।

(३) पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा सम्वन्धी प्राविधिक सेवा प्रदानमा सहयोग गर्ने।

(४) पशुपन्छीजन्य उत्पादनको बजार व्यवस्थापन तथा समन्वयमा किसानलाई सहजीकरण गर्ने।

(५) स्थानीय तहको पशु सेवा शाखा सँग समन्वय गरि प्राविधिक कार्यमा सहयोग गर्ने।

(६) संघ र प्रदेशसँग लागत साझेदारीमा सञ्चालित भएकाकार्यक्रमको प्रगतिको मासिक तथा चौमासिक प्रतिवेदन रुपमा सम्वन्धित तहलाई अनिवार्य रुपमा अनुसूची ८ र ९ अनुसार पेश गर्न सहयोग गर्ने।

(७) मासिक इपिडिमियोलोजिकल रिपोर्ट तयार पार्न सहयोग गर्ने।

(८) सिमान्तकृत दलित महिला लगायत लक्षित वर्गहरुलाई समूह गठन र परिचालन समेत गर्ने गरी निवेदन गर्न सहयोग तथा उत्प्रेरणा गर्ने ।

(९) पशु सेवा शाखाको प्रमुखले तोकेको अन्य कामकाज गर्ने।

परिच्छेद-४

दुग्ध चिस्यान केन्द्र निर्माण सम्बन्धी व्यवस्था

(दुग्ध चिस्यान केन्द्र निर्माण सम्वन्धी सशर्त कार्यक्रममा समावेश भएको स्थानीय तहको हकमा मात्र)

७. लागत सहभागितामा दुग्ध चिस्यान केन्द्र निर्माण तथा सञ्चालनका लागि देहाय बमोजिमको प्रक्रिया अपनाउन सकिनेछ।

(१) दुग्ध चिस्यान केन्द्र निर्माणको लागि दूध उत्पादन पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास भएका शहर वा शहरोन्मुख बस्तीका दुग्ध व्यवसायमा संलग्न रहेका सहकारी तथा कृषक समुहलाई प्राथमिकता दिई कार्यक्रम संचालन गरिनेछ र सो उपलब्ध नभएमा इच्छुक निजी डेरी उद्यमीहरूलाई समेत संलग्न गराउन सकिनेछ।

(२) दुग्ध चिस्यान केन्द्रहरुसँगको लागत साझेदारी रकम निम्न कार्यका लागि खर्च गर्न सकिनेछ।

(क) दुग्ध चिस्यान केन्द्रका लागि आवश्यक भौतिक संरचना निर्माण/सुधार (प्रकाश/भेन्टीलेसन व्यवस्थापन तथा कीरा फट्यांग्रा नियन्त्रण सम्वन्धी

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

बुढीगंगा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
बुढीगंगा, बाजुरा
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

अनुसूची २

संक्षिप्त कार्ययोजनाको ढाँचा

१. व्यवसायको परिचयः

२. कार्यक्रम शुरु हुने मितिः

३. कार्यक्रम सम्पन्न हुने मितिः

४. लक्षित वर्ग र सम्भावित रोजगारीको विवरणः

५. संचालन गरिने क्रियाकलाप र लागत साझेदारीको विवरण

क.सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर	जम्मा	लाभग्राही तर्फको साझेदारी रकम रु.	स्थानीय तहको साझेदारी रकम रु.

अनुसूची ३

लागत साझेदारीमा पशुपन्छी प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालनको लागि निवेदन पत्र

मितिः ....

श्रीमान प्रमुखज्यू

...................गा.पा.\न. पा. \उ.न.पा\म.न. पा..........।

विषयः लागत साझेदारीमा पशुपन्छी प्रवर्द्धन कार्यक्रम उपलब्ध गराईदिने बारे।

महोदय,

यस पालिकाको मिति २०७७। ।गतेको प्रकाशित सूचना अनुसार यस समूह/समिति/सहकारी संस्थाले पशुपन्छी प्रवर्द्धन कार्यक्रम (गाई/चौरी/भैंसी/पाडा/भेडा/बाख्रा/बंगुर/दुग्ध चिस्यान केन्द्र..........संचालन गर्न निम्नानुसार कागजात सहित निवेदन गरेका छौं। कार्यक्रममा साझेदारीको लागि प्राप्त रकमको दुरूपयोग नगर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछौं।

संलग्न कागजातहरुः

१. समूह\समिति/सहकारी संस्थाको दर्ता प्रमाणपत्र र सहकारी संस्थाको हकमा कृषि/पशुपालन/दुग्ध व्यवसाय संचालन गर्ने उद्देश्य खुल्ने कागजातको प्रतिलिपिहरु

२. समूह\समिति/सहकारी संस्थाको साझेदारी कार्यक्रम संचालन गर्ने निर्णयको प्रतिलिपि

३. समूह\समिति/सहकारी संस्थाका सदस्यहरूको नामावली

४. अन्य आवश्यक कागजातहरू (स्थानीय तहको आवश्यकता अनुसार)

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

बुढीगंगा नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय कुल्देवमाण्डौं, बाजुरा सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल